

Dinsdag
9 december
2025
17:00 tot
18:00 uur

INTERACTIEF WEBINAR

Patiëntenparticipatie en leefstijl in richtlijnen

Spreekers tijdens dit webinar

Catelijne van Oss ([LinkedIn](#)) werkzaam bij de [Patiëntenfederatie Nederland](#) vanuit de [Coalitie Leefstijl in de Zorg](#) als projectleider patiëntenparticipatie in richtlijnen

Angela de Rooij-Peek ([LinkedIn](#)) is beleidsmedewerker belangenbehartiging bij [Diabetesvereniging Nederland \(DVN\)](#)

Programma interactief webinar

Welkom en praktische zaken

Amber

Introductie - Leefstijl

Catelijne

Kennisclip – Lastige situaties in de werkgroep

Catelijne en Angela

Leefstijl in achterbanraadpleging

Catelijne

Bewijs voor leefstijl in richtlijnen

Catelijne

Vragen en afsluiting

Amber

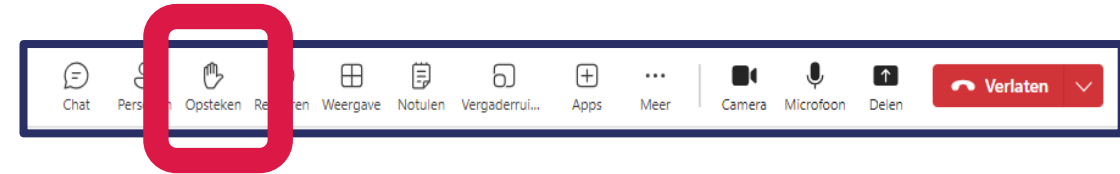
Heb je nog een andere vraag over richtlijnen, geef het aan na afloop van het webinar

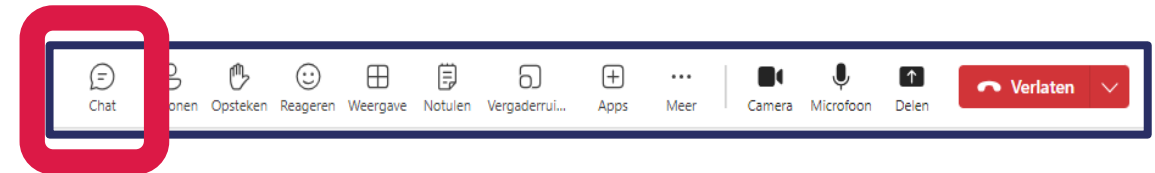
Interactief webinar

Vragen stellen kan tijdens de presentatie

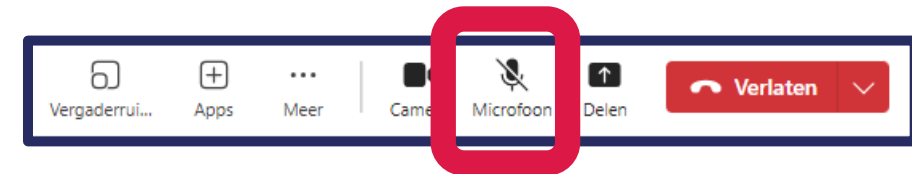
Heb je een vraag, gebruik het handje

Of stel je vraag in de Chat

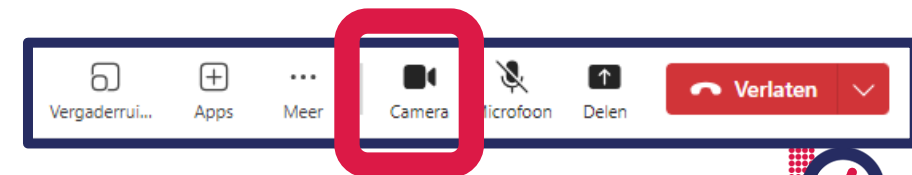

Graag je microfoon graag op mute

De webinar wordt opgenomen,

Wijl je niet in beeld, hou dan je camera uit

Teruglezen van de informatie

De presentatie en de opname worden gedeeld op:

Richtlijnentool

ontwikkelen vanuit het patiëntenperspectief

Richtlijnentool: ontwikkelen vanuit het patiënten perspectief

Home MSZ-Richtlijnen NHG-Richtlijnen **Actueel** Begrijpenlijst Contrast

Zoeken

- > **Alle berichten**
- > **Webinars**
- > Thema: Samen beslissen
- > Thema: Gender
- > Thema: Cirkel van kwaliteit
- > Nieuwsbrieven

Webinar
Patiëntenparticipatie en leefstijl in richtlijnen, dinsdag 9 december 2025
25 juni 2025

Als patiëntvertegenwoordiger kun je een waardevolle rol spelen in het integreren van leefstijl in richtlijnen. Want leefstijl heeft invloed hoe fit je je voelt. Dat geldt voor iedereen, maar zeker voor mensen met een aandoening. Maar hoe....

Poll vraag – hoe werkt dit?

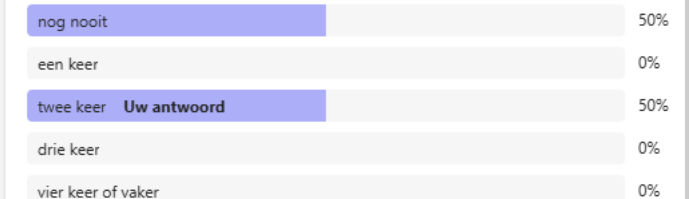
- 1:** De poll-vraag zal oppoppen op je beeldscherm/de chat
Zie je niet de pollvraag, geef dan je antwoord in de chat.
- 2:** Vul het juiste antwoord in en klik op de paarse verzend knop.
- 3:** De resultaten verschijnen op je beeldscherm/in de chat.
- 4:** Klik daarna op het kruisje of de Gereed-knop om het venster af te sluiten.
- 5:** In de chat kun je het overzicht blijven zien en nieuwe binnenkomende antwoorden bekijken.

Hoe vaak bent je al betrokken geweest bij de ontwikkeling van een richtlijn

- ☐ nog nooit
- ☐ een keer
- ☐ twee keer
- ☐ drie keer
- ☐ vier keer of vaker

Verzenden

Hoe vaak bent je al betrokken geweest bij de ontwikkeling van een richtlijn

Terug naar vraag

Leefstijl in richtlijnontwikkeling

vanuit patiëntenperspectief

Even voorstellen

Catelijne van Oss
Projectleider
Coalitie Leefstijl in de Zorg

Vanaf 1 januari:
Beleidsadviseur
Samenwerkende Gezondheidsfondsen

Wat vormt volgens jou het grootste obstakel voor de opname van leefstijl in richtlijnen?

- Bewijs
- Beperkt aantal uitgangsvragen
- Medisch vs. mensgericht
- Medicalisering
- Te veel aandacht / betutteling
- Concreet handelingsperspectief
- Praktisch toepasbaar

Vandaag

1. Inleiding
2. Praktijksituatie
3. Achterbanraadpleging
4. Bewijs voor Leefstijl
5. Handreiking
6. Vragen

Met dank aan...

- Twee focusgroepen met beleidsmedewerkers en vrijwilligers van patiëntenorganisaties die het patiëntenperspectief hebben ingebracht in richtlijnen van verschillende aandoeningen
- De werkgroep met patiëntenvertegenwoordigers
 - Elly Janssen (Longfonds)
 - Hester Jellema (Patiëntenfederatie Nederland)
 - Patricia Pennings (Nationale Vereniging ReumaZorg Nederland)
 - Addy Plieger (Borstkankervereniging Nederland)
 - Angela de Rooij (Diabetes Vereniging Nederland)
 - Martine Versluijs (INVOLV)
- Patiëntenfederatie Nederland
 - Ilse van Ee
 - Thea Kooiman
 - Reineke Noest-Poll
 - Klara Spijkers
- Kenniscentrum Pharos
 - Jeanine van der Giessen
 - Rosaline Mentink
- Kennisinstituut van de Federatie Medisch specialisten
 - Florian Ham
 - Anh Nhi Nguyen
 - Janke de Groot
- IQ-health
 - Maud Heinen
 - Rosa Mennes
- Bureau Zuidema:
 - Caroline Vreeling
 - Christien Reichardt

Wist je dat...

...kankerpatiënten die na hun chemotherapie hulp krijgen van een bewegingscoach een 37% lager risico hebben op overlijden en 28% lager risico op terugkeer van de ziekte ■

...leefstijl-aanpassingen tot substantiële verbetering van kwaliteit van leven kunnen leiden bij diverse patiëntengroepen ■

...bij bijna alle chronische aandoeningen een verband bestaat met leefstijl, zoals voeding, beweging en roken ■

...beweging bij depressie hetzelfde effect als anti-depressiva kan hebben in een tijdsbestek van één maand, en met minder ervaren bijwerkingen ■

...patiënten op sommige momenten meer openstaan om leefstijlaanpassingen te doen, bijvoorbeeld bij een operatie, zwangerschap of afwijkende testuitslagen. Juist dan is het belangrijk om aandacht aan leefstijl te besteden ■

...in 66% van de richtlijnen voor negen veelvoorkomende aandoeningen aanbevelingen over leefstijl zijn opgenomen ■

Waarom leefstijl in richtlijnen?

- Ontstaan, herstel of de verergering van aandoeningen
- Kwaliteit van leven

-> Afgesproken in IZA en AZWA

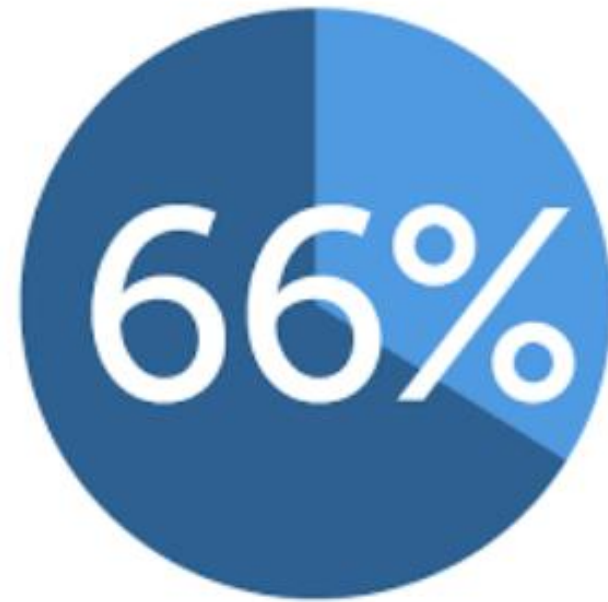

Samen beslissen over leefstijl

Inventarisatie leefstijl in richtlijnen

66% van de richtlijnen voor
veelvoorkomende aandoeningen
zijn aanbevelingen over leefstijl
opgenomen

Praktijksituatie richtlijnwerkgroep

Sprekers in de video

Angela de Rooij, Beleidsmedewerker belangenbehartiging
Diabetesvereniging Nederland

Anneloes Kerssen, Huisarts & kaderhuisarts Diabetes
Huisartsenpraktijk Kerssen & van der Wal

Vragen voor Angela de Rooij?

Achterbanraadpleging

Wensen en voorkeuren over leefstijl

Achterbanraadpleging

- Informatiebehoefte
- Gesprek in de spreekkamer
- Behoeften en mogelijkheden
- Bereidheid en motivatie
- Belemmerende factoren

Achterbanraadpleging - Informatiebehoefte

- Zoeken naar informatie over leefstijl
- Bronnen
- Welke leefstijlfactor (zoals beweging, voeding, slaap)

Achterbanraadpleging – Leefstijlgesprek (1)

- Is leefstijl besproken?
- Welke leefstijlfactor is besproken?

Achterbanraadpleging – Leefstijlgesprek (2)

- Belangrijk?
- Prettig?
- Tevreden?

Achterbanraadpleging – Leefstijlgesprek (3)

Wat gebeurde na het leefstijlgesprek?

- Zorgverlener maakte samen met mij een plan
- Ik heb het zelf opgepakt
- Ik ben doorverwezen naar...

Achterbanraadpleging – Gevoelige vragen

Voorbeeld:

Is het gelukt om je leefstijl te veranderen?

Voorbeeld NFK Doneer je ervaring

1. Wat heb je geprobeerd te veranderen bij bewegen?
2. Wat was de redenen om iets te veranderen bij bewegen?
3. Heb je ondersteuning gekregen?
4. Van wie heb je ondersteuning gekregen?
5. Is het gelukt?

Bron: NFK - Doneer je ervaring (2024) *Jouw manier van leven en kanker, wat is jouw ervaring?*

Achterbanraadpleging - voorbeelden

- Leven met kanker (NFK)
- Reuma en leefstijl (Nationale vereniging Reumazorg Nederland)

Oproep:
Deel je vragenlijst over leefstijl
kwaliteit@patientenfederatie.nl

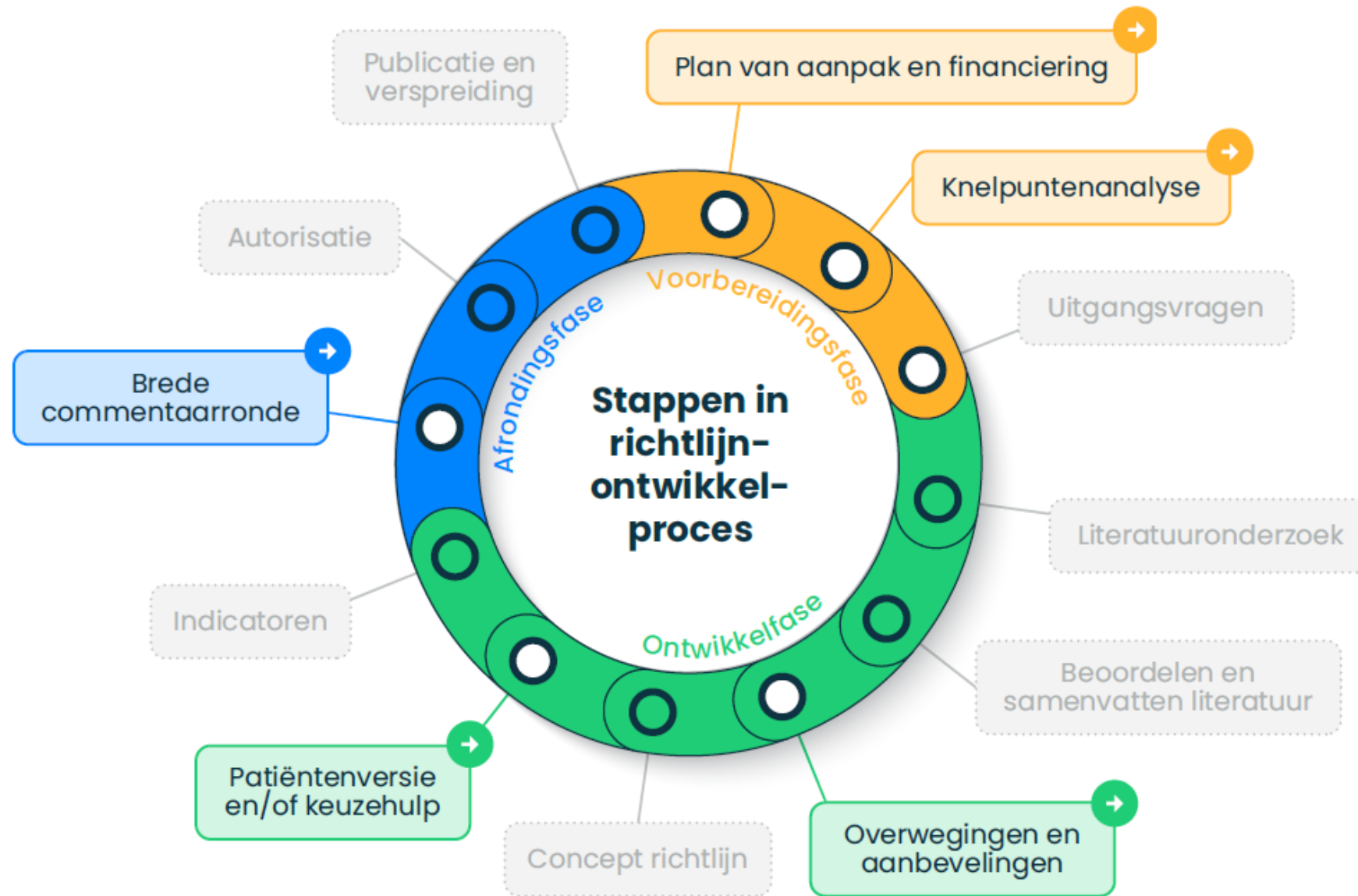
Bewijs voor leefstijl

Wat doe je als...

Discussie over bewijs voor leefstijl

Figuur 1: De stappen in het richtlijnontwikkelproces ³

Knelpuntenanalyse

- Behoeft patiënten
- Bewijs op algemeen of specifiek niveau
- Passend bewijs voor leefstijl: ZonMW rapport

-> Attendeer werkgroep op adviesdocument

Praktische adviezen voor het uitwerken van leefstijl bij richtlijnontwikkeling van Coalitie leefstijl in de Zorg

Overwegingen en aanbevelingen (1)

Te weinig, tegenstrijdige literatuur of lage GRADE beoordeling:

- Lage GRADE: geen reden om leefstijl niet op te nemen
- Generieke richtlijnen
- Expertise zorgverleners en patiënten
- Kennislacune

-> Attendeer werkgroep op adviesdocument

Praktische adviezen voor het uitwerken van leefstijl bij richtlijnontwikkeling

Overwegingen en aanbevelingen (2)

Leefstijl bewezen NIET van invloed

- Niet in richtlijn

Leefstijl in richtlijnontwikkeling vanuit patiëntenperspectief

Een handreiking met praktische adviezen en voorbeelden voor
patiëntenvertegenwoordigers.

Praktische adviezen voor het uitwerken van leefstijl bij richtlijnontwikkeling

Wetenschappelijk bewijs Leefstijlgeneskunde

Update 2025

Oktober 2025

www.leefstijlcoalitie.nl

Vragen?

Vragen en afronding

We horen graag wat je van het webinar vond door middel van 3 pollvragen

1. Wat neem je mee uit deze webinar naar de praktijk?
2. Hebben wij je kunnen **informer**en, **enthousiasmer**en, **activer**en en/of **inspirer**en
3. Hoe waardeer jij dit webinar op een schaal van 1-5?

Heeft u nog een algemene vraag over richtlijnen, dan is er na afloop van dit webinar de mogelijkheid om die te stellen

Op de agenda

Volgende webinars/save the date:

- 20 januari 2026: Kennisagenda's FMS; een nieuw proces

Dank je wel voor jullie aandacht en bijdrage!

Blijf op de hoogte door je aan te melden voor onze nieuwsbrief

